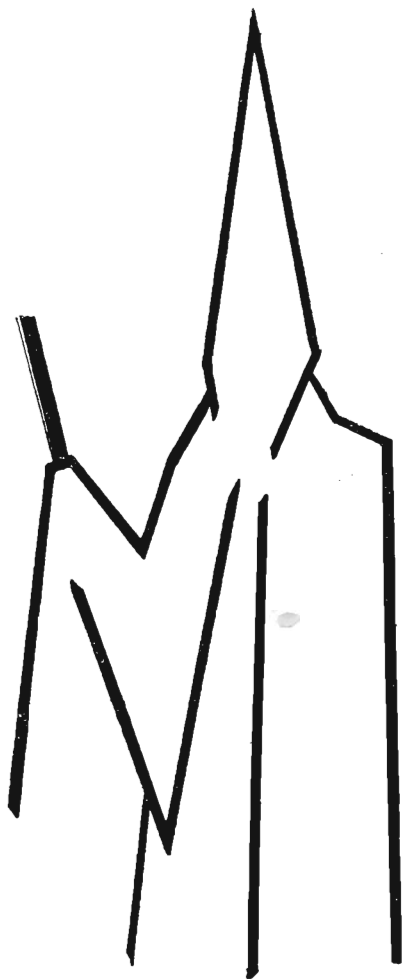

mn. pere xamena fiol

**pregó de
setmana
santa**

felanitx, 1962

A la Confraria de Sant Agustí,
autèntica i fermosa pregona
de la Setmana Santa de Felanitx.

Ben afectuosament

P. Clomina, Pare

13 - Abril - 1962

mossèn

pere xamena fiol

pronuncià aquest pregó

en el convent

de sant agustí

el divendres de passió

felanitx, 1962.

Reverends Senyors,
Excel.lentíssim Senyor,
Felanitxers:

De bell nou els penitents de la Confraria de Sant Agustí ens convoquen el divendres de Passió baix de les voltes d'aquest temple per disposar l'ànima a assaborir les agredolçes emocions de la Setmana Santa.

El Convent de Sant Agustí contemplà en temps passats l'esplendor de la litúrgia solemne d'aquesta setmana sagrada, quan les arcades del seu claustre endiuemjades amb la plata de l'olivera i l'or de les palmes de la diada del Ram s'estremien de gaubança amb el càntic triomfal del «*Glòria, lloança i honor a Vos, Rei Crist Redemptor!*»⁽¹⁾; quan el seu cor s'omplia de frares i la nau espaiosa del temple ressonava amb l'austera salmòdia o amb les lamentacions de Jeremias; quan els ossos humillats, soterrats en el fossar exultaven d'alegria sentint el trepig dels portadors de l'imatge de Crist mort mentre la Comunitat cantava: «*Auditui meo dabis gaudium et laetitiam et exultabunt ossa humiliata*»⁽²⁾.

Al Convent ja no hi ha frares, però sembla que vosaltres, penitents del Sant Crist, sou, en aquestes solemnitats, els seus successors. Per aquest motiu he cregut complaure la vostra pietosa curiositat evocant el passat del vostre Convent.

---

(1) Hímcne de la benedicció dels rams

(2) Ps. 50, 10.

Uns doscents trenta anys habitaren els Pares Agustins aquesta casa: des de principis del segle XVII fins l'any 1835 que fou el de la seva exclaustració definitiva. Si al començament només eren dos o tres, a l'any 1646 ja hi havia set frares de Missa, dos coristes i sis llecs; i l'any de l'exclaustració, la comunitat es componia de dotze pares, un subdiaca, altre clergue i cinc germans; però quan més esponentos anà el Convent fou, sens dubte, dins el segle XVIII i finals del XVII; durant aquest temps es dugueren a terme les grans obres de l'esglèsia i del claustre. Aquest temple magnífic es començà l'any 1646 i no s'acabà del tot fins seixanta anys després. La capella fonda de Sant Nicolau es féu de 1715 a 1748, i el claustre, amb les cel·les que l'enrevoltaven, es construïren dins la segona meitat del segle XVII.

Durant el segle XVIII una comunitat nombrosa de frares, de cap a cap d'any, tributava a Déu en aquesta esglèsia un culte solemne.

Repassem breument, si vos plau, l'antic calendari conventual de les festes que encara avui es celebren.

La primera de totes era la de Sant Agustí; ⁽¹⁾ la seguia en importància la de la Corretja, solemnitzada amb processó que acompanyava l'imatge de la Mare de Déu pels carrers de la vila. El dia de Sant Nicolau es beneïen els panets després de l'ofici, i a continuació la Comunitat anava amb creu alçada a beneir també l'aigua de la cisterna del claustre; acabada aquesta cerimònia el preste entonava el *Te-Deum* i, sortint la processó per la porteria, recorria la plaça. El dia del Nom de Maria es feia festa de la Mare de Déu del Socós; després de Vespres hi havia processó que arribava fins a l'Arraval.

---

(1) Cfr Setmanari «Felanitx» 28 agost 1960 «La festa de S. Agustí en el segle XVIII.»

La Confraria de Sant Agustí i de la Corretja solemnitzava amb cultes especials el quart diumenge de cada mes; al matí, ofici amb sermó i tot seguit processó amb el Santíssim per l'interior del temple. Després de Vespres sortia a la plaça altra processó amb la relíquia de Sant Agustí, i una volta entrada, es cantaven els goigs del sant titular, els de Sant Nicolau i, alguns diumenges, també els de Sant Isidre.

Tots els dissabtes del any després del Rosari o de les Completes, sortia la Comunitat en processó pel portal major entonant l'antífona pròpia del temps litúrgic, i entrant altra volta pel fossar, es dirigia a la capella del Socós on es cantava amb tota solemnitat la Salve.

Moltes altres festes es celebraven, a les hores, en el nostre Convent, però les que avui més ens interessen són les de la Setmana Santa.

El dia del Ram, devers les nou i mitja quedaven l'ofici; els frares acudien a l'esglèsia i es col·locaven devora la cambra de la confraria, avui coneguda amb el nom de Santa Mònica; començava la funció el Pare Prior o Subprior entonant l'asperges, seguia la bendició dels rams, i amb el «*Procedamus in pace*» partia la processó de cap al claustre entrant-hi pel portal que hi havia davall el cor; precedia la bandera de la confraria de Sant Agustí, seguia el subdiaca amb la creu, les dues fileres de frares amb rams, el preste i diaca amb palmes i al final el poble. Un cop recorregut el claustre, la processó sortia a la plaça per la porteria, al enfront del carrer que encara conserva aquest nom, i entrava altra volta a l'esglèsia pel portal major. Acabada la processó els frares pujaven al cor i començava l'ofici que es celebrava amb tota solemnitat i es cantava la «*Passio*».

El Dijous Sant, de bon matí, s'obria el Convent per atendre a la gent que acudia a confessar-se. A les deu es cantava l'ofici; la Comunitat es

col·locava dins la capella Sant Tomàs de Vilanova, avui de Santa Catalina Thomàs, que en aquells dies servia de chor. Acabat l'ofici es feia la processó que, partint per la part de l'orgue, donava la volta a l'esglèsia i acompanyava el Santíssim a la Casa Santa que estava a l'altar major.

A les dues hi havia la funció del Lavatori amb sermó, i més tard *Matines* i *Laudes*. Al vespre la processó de la parròquia travessava el convent com encara ara; en arribar, el sacrista d'obediència havia de procurar tenir encesos tots els ciris de la Casa Santa i el llantoner; al temps que passava la processó, es cantaven alguns versets del *Miserere* o lo que bé apareixia al qui feia cap de la música; tot d'una que havia acabat de passar, es resava el Rosari, i a continuació els frares anaven a la colació. A les deu, en tocar silenci, es tançava l'esglèsia.

El Divendres Sant, a les tres del matí, ja s'obrien, altra volta, les portes del Convent als qui, fora son, venien per escoltar el sermó de la Passió que es començava a tocar a les quatre i es predicava a les cinc, o antes, si l'esglèsia ja estava plena.

A les nou i mitja es cantava l'ofici propi del dia i, quan havia acabat, es feia la processó del enterro del Bon Jesús; el preste i els ministres es revestien de pluvial i dalmàtiques negres, partien davant les vexil·les, seguia la creu i a continuació la Comunitat que portava davall pal·li l'imatge de Crist mort, que a les hores es guardava dins la capella de les Animes i ara dins la del Socòs; la processó sortia pel portal major, donava la volta a la plaça i entrava pel fossar; mentre tant, la Comunitat, alternant amb la música, cantava el *Miserere* i, en arribar, el responsori «*Sepulto Domino*». Acabades aquestes cerimònies, es resaven *Vespres* i a continuació es feia la senyal per anar a dinar que aquest dia era de pa i aigua. El sacrista

d'obediència havia de cuidar de desfer la Casa Santa, i s'estilava que no anàs a dinar ell ni cap dels qui li ajudaven fins que tot estàs despatxat. A la tarda, hi havia el *Fas* solemne o sia *Matines* i *Laudes*. A la nit tornava passar la processó per dins el Convent, però no s'hi feia l'enterro del Bon Jesús, com en els nostres dies.

El Dissabte de Pàsqua, de bon matí, es resaven hores, i a les nou es beneïa el foc nou, es cantava l'*Exultet*, profecies i tot el damés d'aqueix dia. En haver dinat, a les dues, el Prior anava a donar les bones festes al Batle, Regidors, Rector i principals de la vila. Al vespre hi havia *Vespres* cantades i *seròtina* ⁽¹⁾ que acabava com tots els dissabtes amb la processó i *Salve* solemne.

El dia de Pàsqua a les cinc i quart del matí es cantaven *Matines*, després els frares esperaven que arribàs la processó de la Parròquia; quan aquesta entrava al Convent s'alçava la campana major; el Rector i ministres s'asseien a damunt el presbiteri mentre s'organitzava la sortida; partien davant les banderes, penons, banderoles, creu i cirials del Convent i de la Parròquia, a continuació les dues Comunitats, i a darrera, el Bon Jesús Ressuscitat davall tàlem que sostenien els Regidors. Entrada la processó a la Parròquia, la Comunitat de frares se 'n tornava al Convent amb ses banderes, creu i cirials, cantant pel camí l'antífona «*Regina coeli laetare*». En arribar hi havia *Prima* i *Tercia* i a continuació ofici solemne que celebrava el Subprior. Després de cantades *Sexta* i *Nona* amb orgue, el Pare Prior baixava del chor i donava la benedicció papal. A la tarda, després de *Vespres*, altra benedicció papal; i llavors la Comunitat esperava el Batle, Regidors, Rector i Clero que venien a donar les bones festes.

---

(1) Oratio seròtina: reso que els frares agustins feien, i continuen fent en l'actualitat, a la darrera hora del dia, per pregar pels benefactors i demanar perdó per les faltes: es reciten els salms 122, 129, 50 i la *Salve*.

Aquest era el cerimonial amb que, temps en-
rera, es solemnitzava la Setmana Santa en el nos-
tre Convent. ⁽¹⁾

Vosaltres confreres del Sant Crist heu recullit
aquesta herència, i no solament contribuïu a
l'esplendor de les processons de la nostra ciutat,
sinó que també, amb el pregó, voleu atiar, cada
any, el foc del entusiasme per aquestes festes.

Després d'haver recordat una pàgina de l'his-
tòria del nostre Convent, m'ha paregut que les
idees i paraules més adients per completar el pregó
d'enguany, serien les manllevades als grans nun-
cis del misteri de la nostra Redempció. Amb la
meua llengua balba jo no sabia dir més que *el ve*
mihi del profeta Isaïas, però ell amb la seva boca
purificada pel foc seràfic ens pot anunciar lo que
els seus ulls divinalment il·luminats contemplaren
dins la nit del futur. Sí, ell el veié al diví Natzaré,
azotat, escupit, galtejat, carregat amb els nostres
pecats.

*«He presentat l'esquena als qui m'assotaven,
i les meves galtes als qui m'arrancaven la barba.*

*No he amagat la cara
davant les injúries i escopinades.»* ⁽²⁾

*«Certament ell ha pres damunt seu els nostres so-
i s'ha carregat els nostres dolors, [friments
ell apareixia als nostres ulls com castigat,
ferit per Déu i humillat.*

*Ell ha estat traspasat per les nostres iniquitats
i capolat pels nostres pecats.*

*El càstig que ens dona la pau ha estat damunt ell
i per les seves llagues hem estat curats.»* ⁽³⁾

---

(1) Notícies extretes del manuscrit «Lumen Domus Conventus (S)ancti (P)atris
(N)ostri Augustini de Felanitx.» És una consuetud minuciosa de les funcions
religioses que la Comunitat de freres agustins celebrava a la seva església de
Felanitx; 46 fulles escrites de 21x15 cms.; enquadernat amb pergami; escrit
probablement en el segle XVIII per un frere del Convent.

(2) Is., 50, 5.

(3) Is., 53, 4-5.

*«Ell ha estat maltractat i s'ha sotmès,
sense ni obrir la boca,
com anyell duit al matador
com ovella muda en mans del tonador.» (1)*

*«El Just, el meu sirvent justificarà a molts
i es carregará les seves iniquitats.
Per això li daré multituds,
i es repartirà el botí entre els forts
perquè ell s'entregà a la mort
i fou comptat entre els malfactors,
mentre ell es carregava els pecats de molts
i intercedia pels pecadors.» (2)*

Vertaderament el Redemptor es carregà els nostres pecats i amb les seves llagues corporals curà les nostres llagues espirituals.

Bé entenien els nostres avantpassats el vaticini de Isaïas, quan tot seriosos veient passar, a la processó del Divendres Sant, la bandera negra dels pecats plena de fang i esqueixos, portada per un Regidor representant tot el poble, deien: *«El Bon Jesús va a la mort pels nostres pecats»*. La Setmana Santa cobrava cada any, als seus ulls, el valor d'actualitat que realment té.

Joan Baptista és un altre dels grans pregoners de la Setmana Santa. El seu gojós naixement ja fou l'aurora de la Redempció, l'anunci de la visita de Déu. Zacarias en el nadal del seu fill, en aquella festa familiar en la qual Déu estava a les seves portes i li parlava per miracles, no pot menys de dir ja en bona hora: *Déu ens ha visitat! ja ha arribat l'herald del Senyor!*; i ja el veu senyalant amb el dit a Aquell que Isaïas contemplà dins la llunyania del temps futur: *«I tu nin seràs anomenat profeta de l'Altíssim, perquè anirás davant del Senyor per preparar els seus camins i donar al seu poble noves de la salvació i de la remissió del seus pecats.» (3)*

---

(1) Is., 53, 7.

(2) Is., 53, 12.

(3) Lc., 1, 76-77.

Aquest nin que amb el seu festiu naixament semblà d'alegries i entussiasmes les montanyes de Judà, ès Sant Joan Pelós, el que nosaltres contemplam, ja adult, botant i ballant, sostenint amb la mà la llegenda del escut de la seva noblesa: «*Ecce Agnus Dei*» «*Heus aquí l'Anyell de Déu qui borra el pecat del món*». ⁽¹⁾ El Redemptor serà com un anyellet que sens belar morirà i amb la seva mort voluntària, amb l'ofrena a Déu de la seva vida immaculada, expiarà els pecats de la humanitat prevaricadora; aquest serà el preu de la nostra redempció. «*Agnus redemit oves! Christus innocens Patri reconciliavit peccatores!*». «*L'anyell redimi les ovelles! El Crist innocent reconcilià els pecadors amb el Pare!*». ⁽²⁾

Sant Pau i el titular d'aquesta esglèsia, Sant Agustí, són altres dos grans nuncis de la Setmana Santa. Ells, després de la mort i resurrecció de Jesucrist, continuaran pregonant els dies de la nostra redempció; ès que aquesta no ès solament un fet històric passat, sinó present pels seus efectes a tots els segles; «*Jesucrist perdura per sempre i amb el seu sacerdoti sempitern pot salvar perpètuament als qui per medi d'Ell s'acosten a Déu*». ⁽³⁾

La redempció ens torna la participació de la vida de Déu Nostre Senyor perduda pel pecat; Jesucrist no solament ens mereix el que nosaltres tenguem aquesta vida sinó que també Ell n'ès el principi vital. Com la sarment viu solament en quant està unida amb el cep i al punt que d'ell es separa, mor, ⁽⁴⁾ així nosaltres vivim sobrenaturalment en quant estam vitalment units amb el Redemptor. El cristià no ès solament «*un altre*» Jesucrist per l'imitació de les seves virtuts, sinó que tots som «*l'únic*» Jesucrist. «*Doncs congratulem-nos*—diu Sant Agustí— *i donem gràcies perquè hem estat*

---

(1) Jn., 1, 29.

(2) Seqüència de la Missa de Pàsqua.

(3) Heb., 7, 24-25.

(4) Jn., 15, 1-6.

fets no solament cristians sinó Crist »⁽¹⁾ «El Crist total, el cap i els membres; Ell el cap i nosaltres que som l'esglèsia els seus membres »⁽²⁾

El Redemptor ens aplica els fruits de la redempció incorporant-nos a Ell, formant amb nosaltres una unitat misteriosa d'un ordre sobrenatural. Sant Pau inventa paraules per expressar aquesta realitat; amb Jesucrist som *concrucificats*;⁽³⁾ amb Ell *conmorim*;⁽⁴⁾ amb Ell som *consepultats*;⁽⁵⁾ amb Ell *conressuscitam*;⁽⁶⁾ Sant Agustí, seguint aquestes ensenyances, ens diu: «*Tota l'Església patia en Ell, quan per l'Església patia.*»⁽⁷⁾

Jesucrist ens uneix un a un a Ell per medi dels misteris pasquals, pel baptisme que és el sagrament de la incorporació en la seva mort i resurrecció;⁽⁸⁾ i per l'Eucaristia que és la consumació de la nostra comunitat mística amb Ell.⁽⁹⁾ Però aquesta unió realitzada per medi dels sagraments, deu ésser perfeccionada en tot cristià per la mortificació. «*Crist ha patit per nosaltres deixant-nos un exemple perquè seguíssim les seves petjades*⁽¹⁰⁾. Així doncs, no solament els sagraments, sinó també els sofriments actualitzen en certa manera la redempció. El Crist total segueix patint, continua carregat amb la creu, i la portarà fins el final dels segles mentre visqui en aquest món un sol dels seus membres, i, en aquest sentit, són vertaderes les paraules d'En Pascal: «*Jesucrist estarà en agonia fins a la fi del món*»⁽¹¹⁾.

---

(1) Tract. in Evang. S. Joam. 21. 8.

(2) Enarrat. in Ps. 127. 3.

(3) Rom., 6. 6.

(4) II Tim., 2. 11.

(5) Rom., 6. 4.

(6) Col., 3. 1

(7) Epist. 140. 6. 18.

(8) Rom., 6. 3-4.

(9) S. Thom. Summa Theol., III, q. 73. a. 3.

(10) I Pet., 2. 21.

(11) Pens. 553.

En la prolongació actual de la vida mística del Redemptor, en la desfilada perennal d'aquesta processó que és l'història de la humanitat hi veim repetir-se les figures de la Setmana Santa; cada un dels homes ha de cooperar a la passió de Jesucrist adherint-se com a membre al seu cos místic. Alguns no volen prendre part en aquest Divenres Sant, mentre que altres ofereixen sos propis sofriments per satisfer juntament amb el Redemptor pels pecats dels seus germans; són els cirineus de tots els temps que aïden a portar l'única Creu redemptora "*Complet* - diu Sant Pau— *el que falta a la passió de Crist, pel seu cos que és l'església*" (1). "*A qui falten els sofriments —afegeix Sant Agustí— no és al cap, ell ja en té prou, ja ha patit lo seu, ja ha pronunciat el consummatum est, a qui falten els sofriments, és als seus membres*" (2).

A la basílica de Sant Pau prop del seu sepulcre s'hi llegeix l'inscripció: "*Defunctus adhuc loquitur*" "*Mort encara parla*". Sí, jo veig aixecar-se la figura gegantina de Sant Pau en les Matines del Divenres Sant de cada any per evangelitzar a tots els homes el goig de la Redempció, per repetir un any darrera l'altre el seu pregó de Setmana Santa: "*Tenim un Pontifex gran que ha penetrat els cels, Jesucrist fill de Déu — Tenguem esperança!*" (3). Jo voldria repetir-vos les seves paraules, i que elles fossen com espasa de dos fils que s'endinsa dins l'ànima: "*Adeamus cum fiducia ad thronum gratiae*". "*Acudim plens de confiança al tron de la gràcia per aconseguir misericòrdia*" (4).

"*Augustinus adhuc legit!*" El gran doctor Sant Agustí encara ensenya. Em sembla, aquesta nit, sentir ressonar les seves paraules dins aquest el seu temple per adoctrinar-nos a tots i pronun-

---

(1) Col., 1, 24.

(2) Enarrat. in Ps. 86, 5.

(3) Heb., 4, 14.

(4) Heb. 4, 16.

ciar el pregó, ple d'esperança, de la Setmana Santa de tots els temps: *"La sang del Senyor, si vols, va ésser derramada per tu; si no vols, és com si no l'hagués vessada per tu. Aquí està 'lo gran del misteri: Una sola vegada la derramà, i per tots la donà"* (1).

LAUS DEO

---

(1) Serm. 344, 4.

